

וזכני לגדל

הרב אשר יחיאל קסל

רב כפר הנוער זוהרים וראש ביהמ"ד 'משנת אבות'
 לשאלות והרצאות: kasel@kfar-zoharim.org.il

מפגש בשערי הכלא

מאחר וכבר יצאתי ידי חובת מחאה בדברים האמורים לעיל, אני אשלים את חלקו הריק של הגיליון, בסיום הסיפור שנקטע באיבו שבוע שעבר. אבריימי ססיפר לי כי הוא נרדף על ידי חבר בישיבה ואביו, רק מכיוון שגילה את ערוות החבר, עד שאביו העסקן הידוע ומפורסם, לא יכול היה לסלוח על כך, ודאג לנקום את נקמתו של בנו, על ידי הטרתו של אבריימי, מה שהביא את המשגיח בישיבה, להציע לאבא של אבריימי להעביר אותו ישיבה. עצה שלא הועילה, כי גם בישיבה החדשה המשיך אותו עסקן לגרום לנזקים, רק כדי שלא יאמרו על בנו שהוא חוטא ומחטיא חס ושלום.

סופו של הסיפור מצידו של אותו עסקן, התברר לי בדרך פלא לאחר כמה שנים, כאשר התבקשתי על ידי ידיד להיכנס בשערי הכלא, כדי למסור שיעור. לא פחות ולא יותר, פגשתי שם את הנער אודותיו נסוב הסיפור מהשבוע שעבר. התברר לי שהוא בנו של העסקן ואם תהיתם, אז לא. הוא אינו בתפקיד, אלא כאסיר מן המניין, הכלוא על דברים חמורים. אז אולי אותו עסקן חשב מי יודע מה הוא ירוויח מכך, שהוא יגרום לאבריימי להיראות נער שוליים ואז לא יחשדו בבנו, אבל בסופו של יום בנו היסב לו את הצער בצורה הגרועה שבגרועים וכעת הוא חולק את תאו בין עבריינים. כבוד גדול בטח אין לו מכך, ואבריימי שכבר סיים שירות צבאי, הוא כיום בעל תשובה גמור העושה חיל בתפקידיו, ולהוריו יש נחת ממנו מלא חופנים.

בסיפורים כמו של אבריימי, לצערי אני נתקל לא מעט. אנחנו חיים בעולם של שקר, בעולם שבו הטוב נשלח לצדי דרכים, והרע שולט במלא עוזו. קול דמי אחינו בשרינו זועק אלינו מן הבור, ואין איש שם על לב. אבל יש דין ויש דיין, והקדוש ברוך הוא חוקר כליות ולב, ועליו אמר הנביא ישעיהו: "גדל העצה ורב העלילה אשר עיניך פקחות על כל דרכי בני אדם לתת לאיש כדרכו וכפרי מעלליו".

אבל מלבד לקודש אברייך הוא, גם לנו יש תפקיד בעניין, והוא לא להתפעל מנושאי תפקידים מכובדים ואנשים שנראים חשובים. לא להתעלם מעוולות, עד כדי שידע כל איש בתפקיד הכי חשוב שיש, כי הציבור לא ייסלח לעוולות גם אם הוא גומל חסדים וגם אם הוא מפורסם. רק כך יש סיכוי שהדברים יחדלו.

ומאחר והטור עוסק בענייני חינוך אז יש בנותן טעם להוסיף כי תפקידנו לחנך את הילדים, שחשיבות האדם נמדד במעשים שאדם עושה, ולא בחשיבות התפקיד. לא יועיל לתלמיד חכם הגדול ביותר אם הוא אינו נוהג במידות טובות, או הוא אינו נוהג בדרך התורה. לא יועיל לו לשום עסקן תפקידו ורום ערכו בחברה, אם הוא לא הולך בדרך הישר ואדרבה, האיש הפשוט ביותר, בעל התפקיד הפחות ביותר, אם הוא נוהג בדרך ה' והולך בדרכים ישרות, הוא חשוב אצל הקדוש ברוך הוא יותר מכל אדם אחר. ודי לחכימא.

לפני כשמונה שנים, כאשר התחלתי לכתוב טור בעיתון. אמר לי מישוה, שכבר כתב הרבה טורים לפניי. כי בעיתונות הכתובה בדור שלנו, אם אתה מקבל יותר מארבע תגובות, תדע לך שכתבת טור מעורר עניין. חמש תגובות ומעלה, זו הוכחה שנגעת בנקודה כואבת. לפי המדד הזה, הטור של השבוע החולף, נגע באחת הנקודות הכואבות ביותר בציבור החרדי.

כמות התגובות שהגיעו אליי היה ללא שיעור, כנראה שהעניין הזה, על כך שיש כאלו שדמם אדום יותר מן האחרים וסמוק יותר מבני האנוש הרגילים, הוא עניין כואב מאוד בציבור שלנו. אבל האמת שכבר היה לעולמים המציאות הזו, בימי הקנטוניסטים - אלו היו ילדים שנלקחו על ידי הרשויות ברוסיה של המאה ה-19, לשם חינוכם במסגרת צבאית, עד שהגיעו לבגרות וגויסו לצבא - בתקופת הצאר ניקולאי הראשון. בין הקנטוניסטים נכללו ילדים יהודים רבים, והרשויות הפעילו בכפייה כדי לנצרם, אולם גם אז היו שדאגו לילדים מהמשפחות המיוחסות, על גבם של הילדים העניים בני האלמנות וכו'.

נראה שהעניין הזה צריך תיקון גדול, שאם לא כן הדבר לא היה מביא לגל גדול של תגובות. "אור השמש הוא חומר החיטוי הטוב ביותר" אמר פעם אחד, ולפעמים אכן צריך להסתכל לבעיה בעיניים כדי להתמודד איתה. ליבי יכול לפעמים להתפוצץ מלשמוע סיפורים, על היחס המשפיל והמבזה בו עומדים הורים שאינם פשוטי עם, אבל הייחוס שלהם הוא לא רם, והתפקיד שלהם הוא לא כזה שמצריך אנשים להתייחס עליהם בכבוד מלכים, ולכן הם לא נספרים. לא רק זה אלא אף זה, כאשר הם מגיעים לכל מיני מקומות לבקש עזרה, הם מקבלים יחס משפיל. משפחה שכזו אמרה לי לאחרונה, כי הם פעלו והשתדלו להתקבל לאבחון אצל אחד מהמטפלים המפורסמים, והאבחון שלו היה כי אין מה לעשות ובתם תגדל להיות... טוב עזבו, אין לי מילים כדי לכתוב זאת באופן נקי, גם אם אני אעקם את המילים בעוד שלושים שורות.

אחד מקוראי המדור הקבועים שלח לי את המשפטים הבאים: "לא האמנתי בחיים, כי כאשר אני אחזור בתשובה, ואהיה חלק מן הציבור החרדי, אני אגלה שבציבור שהוא הציבור הכי איכותי במדינת ישראל, יהיה מקום למעמדות שלא בנויות על גדלות בתורה, אלא על כבוד מדומה ולאנשים שאין להם שום ערך - פרט לתפקידם - תהיה זכות ראשונים לקבוע גורלות.

"הייתכן שיהודים האמונים על מה שאמרה תורה, 'לא תגורו מפני איש' ינהגו כך" תהה, הרי על זה אמרה הגמ' במסכת סנהדרין: ר' יהושע בן קרחה אומר, מניין לתלמיד שיושב לפני רבו, וראה זכות לעני, וחובה לעשיר, מניין שלא ישתוק. שנאמר לא תגורו מפני איש. "בדור שלנו אנחנו רואים את ההיפך הגמור, צריך לצעוק בקול גדול על הדבר הזה" כתב לי בכאב.